

ชื่อเรื่อง   เส้นทางสายหิน : การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อผู้วิจัย   นางสาวพรวิไล วงศ์ไตรพิพัฒน์

กรรมการควบคุม   รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ และอาจารย์ ดร.สุนทร โภธิสาร

ปริญญา   ศศ.ม. สาขาวิชา วัฒนธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัย   มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2552

บทคัดย่อ

การเดินทางท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมธรรมชาติของมนุษย์ที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และเป็นแนวทางกระจายรายได้สู่ภาคประชาชน การวิจัยเรื่อง เส้นทางสายหิน : แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมา สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการ และศึกษาแนวทางการจัดการเส้นทางสายหินเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 13 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 15 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบ 3 เสา ในการสร้างข้อสรุปร่วมกับการจำแนกชนิดของข้อมูล และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า เส้นทางสายหินที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจในจังหวัดนครราชสีมาได้แก่ แหล่งหินตัด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสีคิ้ว ปรางค์ร่องรอยการตัดหินไว้เป็น 2 แห่ง คือ บ้านมอจะบก ตำบลลาดบัวขาว และ วัดเขาหินตัด บ้านคลองตะแบก ตำบลลาดบัวขาว ซึ่งหินเหล่านี้จะนำไปใช้ในการสร้างปราสาทในเขตอำเภอสูงเนิน และอำเภอใกล้เคียง ร่องรอยการสร้างโบราณวัตถุสถานในเขตอำเภอสูงเนิน เป็นการสะท้อนถึงวิถีของความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนาของมนุษย์ในยุคประวัติศาสตร์ แสดงถึงผลงานด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรมบนแผ่นหิน ซึ่งบ่งบอกถึงการรวมกลุ่มที่ชัดเจนของวัฒนธรรมชุมชนด้วยผลงานทางวัฒนธรรม เช่น ยุคสมัยทวารวดี ในเขตเมืองเสมา ซึ่งเป็นเมืองโบราณของจังหวัดนครราชสีมาในยุคแรก ๆ และผลงานทางวัฒนธรรมยุคสมัยขอม ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน ซึ่งถือเป็นเมืองโบราณของจังหวัดนครราชสีมาในยุคหลัง ปัจจุบันคนในท้องถิ่นได้ใช้ศาสนสถานดั้งเดิมเป็นศูนย์รวมของคนในชุมชน จัดพิธีกรรมบวงสรวง เช่น ไหว้เทพยดา จัดประเพณีกินเขาค้ำ

และประเพณีลอยกระทงพระราชทาน ซึ่งกลายเป็นกิจกรรมที่มีชื่อเสียงโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของ
อำเภอสูงเนิน สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาสัมผัสกับบรรยากาศย้อนยุค และเพิ่มรายได้ให้กับ
นักท่องเที่ยวเป็นประจำทุกปี สถานการณ์ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละตำบล จะเริ่มต้น
ดำเนินการด้วยกรมศิลปากรเข้ามามีบทบาทในการขุดแต่งตามหลักวิชาการ และมอบหมายให้ชุมชน
ท้องถิ่นดำเนินการดูแลสถานที่ดังกล่าว ปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ ขาดการ
ประชาสัมพันธ์ในการนำเสนอข้อมูลให้นักท่องเที่ยวทราบ โดยเฉพาะแผ่นป้ายแสดงประวัติ
ความเป็นมา และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการด้านนโยบาย การสารสนเทศ
เพื่อวางแผนการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีไม่เพียงพอ และโครงสร้างของการจัดการยังไม่เป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกัน ศูนย์กลางของหมู่บ้านยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการส่งเสริม
การค้า การบริการชุมชน ปัญหานโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัด และอำเภอ เน้นส่งเสริมประเพณี
มากกว่าการท่องเที่ยว ขาดการประสานงานเพื่อการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น
กรมศิลปากร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เป็นไปในทิศทาง
เดียวกัน ความพร้อมของบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยวมีจำกัด โดยเฉพาะงานวิชาการของบุคลากร
ในตำบลเป็นคนนอกเขตพื้นที่ จึงทำให้ขาดการสื่อความหมายให้เห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว
ของท้องถิ่น

แนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจึงต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่าของ
ร่องรอยอารยธรรมทางประวัติศาสตร์ ควบคู่ไปกับประเพณีท้องถิ่น และนำธรรมชาติเข้ามาเป็น
บริบทในการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยความร่วมมือของคน และหน่วยงานในท้องถิ่น นอกจากนี้
หน่วยงานของรัฐ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรบริหารส่วนตำบลควรให้การสนับสนุน
และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุง
ดูแลรักษา และพัฒนาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดทำป้ายบอกทาง สิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะอาด ป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศ จัดทำเอกสารหรือแผ่นพับแนะนำแหล่ง
ท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น จัดอบรมมัคคุเทศก์ ให้ความรู้แก่เยาวชน
อาสาสมัครในหมู่บ้าน และบุคลากรผู้ดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้มีศักยภาพ
ในการบริหารจัดการ และนำนักท่องเที่ยวเข้าชมได้

โดยสรุป การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตามเส้นทางสายหินที่สำคัญ ได้แก่
การจัดการความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชุมชนท้องถิ่น และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ
ต่าง ๆ โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความมีสำนึก และร่วมกันอนุรักษ์
แหล่งท่องเที่ยว เพื่อความเข้มแข็งที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

TITLE The Stone Ruins Routes : A Guideline for Cultural Tourist Attraction Management for Community Economic Promotion in Nakhon Ratchasima Province

AUTHOR Miss Pornwilai Wongtraipipat

ADVISORS Assoc.Prof. Dr.Niyom Wongpongkum and Dr.Sunetr Potisarn

DEGREE M.A. **MAJOR** Cultural Sciences

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2009

ABSTRACT

Traveling is a natural activity of human that plays an important role on economic development and a method for distribution incomes to people sector. The research entitled “The stone ruins routes : A Guideline for Cultural Tourist Attraction Management for Community Economic Promotion in Nakhon Ratchasima Province” had its purposes to study backgrounds, current conditions and problems as well as to find methods for managing the stone ruins routes: for cultural tourism location and for promoting economy of communities in Nakhon Ratchasima by documents and field information. The samples of this research consisted of 13 key informants, 15 casual informants and 20 general informants selected by the purposive sampling technique. Interviewing, observation and surveying record were used as tools to collect data while were analyzed by a triangulation technique to create conclusion and classify data type for comparison analysis.

The research found that the stone ruins routes that should be cultural tourism location for promoting economy of communities in Nakhon Ratchasima province was 2 cutting stone sites in the area of Sikhio district; Ban Mor Jaboke, Lad Bua Kao Sub-district and Wat Kkao Hin Tud, Ban Klong Tabak, Lad Bua Kao Sub-district. These stones were taken to construct stone sanctuaries in the area of Sung Noen district and adjacent districts. Traces of ruin archeological sites reflected ways of thought and religious faith of human in pre-history period. They also showed architectural, scriptural and painting works that indicated explicit gathering of community culture by their cultural works such as; Muang Sema, an ancient town of Dhavaravati Kingdom in Nakhon Ratchasima and cultural works of Khmer Kingdom in Korat Sub-district, Sung Noen District. Nowadays local people utilize these old religious places as a center of people in

the community for worship ceremony, Gin Kao Kum (Dinning) Festival and Loi Kratong Royal Festival. These are famous and unique activities of Sung Noen District that can attract tourists to meet retrospective atmosphere and annually increase incomes for local people. Situation of management on cultural tourism location at each district began when Department of Fine Arts played roles on restoration according academic principles and delivered to local communities for take caring such places. Significant problems of tourism were lacking of public relation to present tourists with information, especially boards showed with history and importance of each place, lacking of policies on information management for sustainable development planning and management structure has not been harmonized. Village's center has not been utilized in aspect of tourism, commercial promotion and community services. Tourism policies of the province and district focused their promotion on traditions rather than tourism and lacks of coordinating among related state agencies, i.e. Department of Fine Arts and Tourism Authority of Thailand. These caused tourism development was not in the same direction. Another important problem was shortage of readiness on tourism personnel, especially persons in charge of district academic affair were not local people, and this made lacking of meaning conveyance in values of local tourism locations.

Guidelines for management on cultural tourism location were to increase public relation to publicize values of historical civilization along with Local traditions and utilized nature in context of tourism by collaboration of community members and local state agencies. Moreover, state agencies, Provincial Administrative Organization and Sub-district Administrative Organization should actually support and give advice on tourism as well as allocate budgets for improving, maintaining and developing components of tourism locations such as; guide posts, facilities, information boards, documents or brochures, public relation via electronic media, guide training for transferring knowledge to youths and volunteers in villages as well as training personnel for tourism location development to have management capability and can guide all visitors.

In conclusion, the important managements on cultural tourism location along the stone ruins routes were providing knowledge about tourism for local communities by relying on knowledgeable personnel and people in communities including various forms of public relation by using more modern technologies for creating awareness and conserving tourism locations for further sustainable development.

